

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Op weg naar hoogwaardig gebruik grond en bagger

Systemedynamisch model grondstromen

Naar een klimaatneutrale en circulaire
rijksinfrastructuur

Arjen Ros
Egbert Roos
Simone Houtman
Harry Hofman
Pieter de Boer

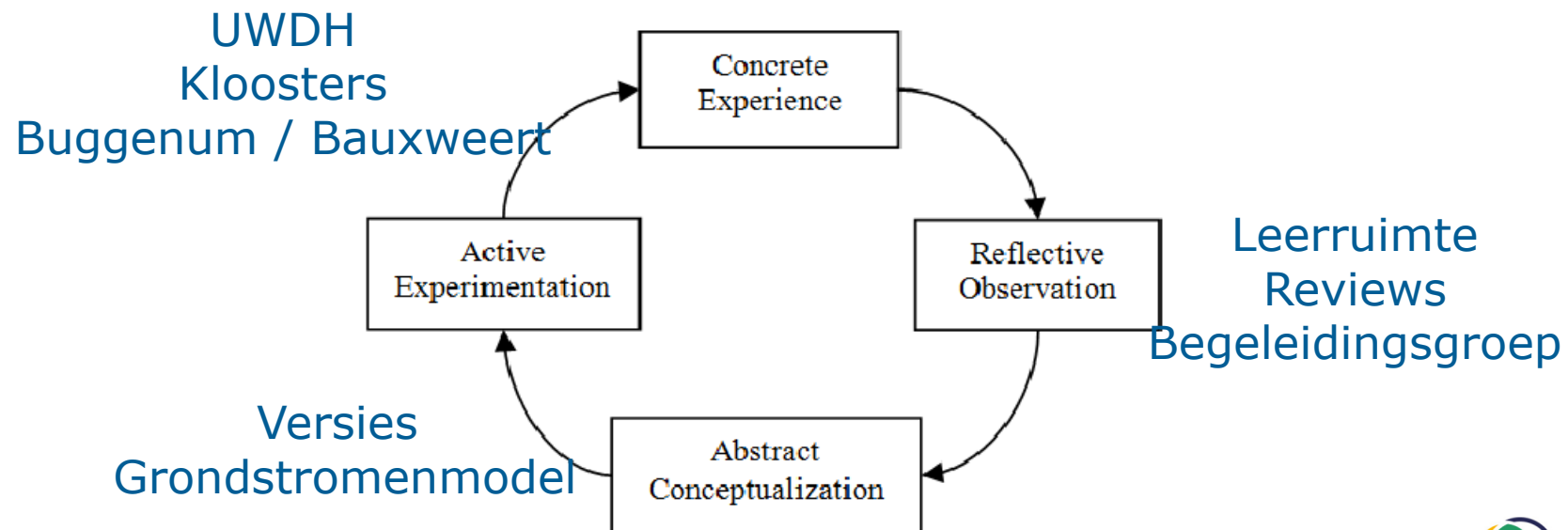
Programma Hoogwaardig gebruik grondstromen

- Integrale afwegingsmethodiek waarin op transparante wijze inzichtelijk wordt gemaakt welke bestemming welke waarde toevoegt voor hoogwaardig grondgebruik:
  - Systeem dynamisch model grondstromen (SDMG)
- Action learning: leren in de praktijk:
  - UWDH
  - Verzorgingsplaats Kloosters
  - Project Buggenum en project Bauxweert
- Informatie vastleggen en doorgeven:
  - Leidraad hoogwaardig gebruik grond (in ontwikkeling)
- Marktvisie en inkoopstrategie voor publieke overheden ontwikkelen:
  - Buyer Group Grondstromen

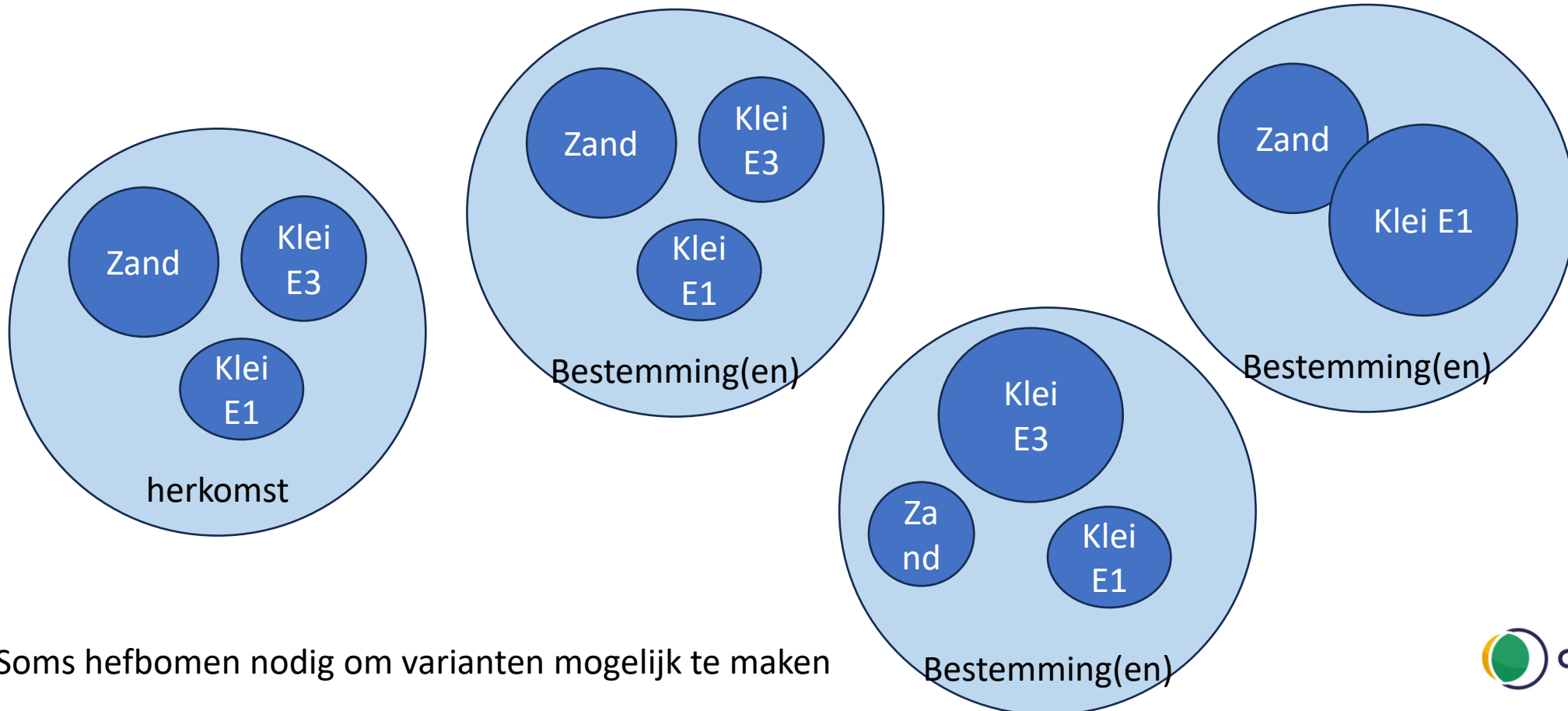
Grondstromenmodel

Action Learning: Toepassing model in de praktijk

Oplossingsruimte vergroten

Door grenzen in tijd, ruimte en toepassingsmogelijkheden te verruimen krijgen we meer mogelijkheden om grond hoogwaardig te gebruiken. Het grondstromenmodel helpt de waarde van verschillende sets van toepassingen (varianten) inzichtelijk te maken.

Soms hefboomen nodig om varianten mogelijk te maken

hefbomen

Hefbomen brengen het systeem in beweging. De meest effectieve maatregelen richten zich op deze hefbomen

Hefboom	Heeft impact op doel(en)	Randvoorwaarden
Informatiegraad beschikbare grond		Datamanagement bodem op orde (RWS, regionaal, ...)
Mate van matching vraag en aanbod- tijd (Kansenkaart)	Herbruikbaarheid Hoogwaardigheid	
Mate van toepassing ontwerpprincipes 'gebruik beschikbare grond'	Herbruikbaarheid / Primair grondstofverbruik	Inzicht in toekomstige beschikbaarheid grond Anders ontwerpen
Herdefiniëren kwaliteitseisen	Herbruikbaarheid	Kennis
Ruimte voor uitzonderingen op afkeur voor bodemgebruik	Herbruikbaarheid Bodemwaarde	Inzicht in (behoefte voor) andere toepassingen
Gemiddelde transportafstand – Dichtbij organiseren van oplossingen	Emissies Kosten	
Emissie per m3 gebruikte grond	Emissies	
Preventie toevoer zeer zorgwekkende stoffen bodem	Herbruikbaarheid	
Opgavegericht samenwerken (vanuit beleidsambities)		Organisatorische inbedding (kaders aanpassen etc.) boven projectniveau Mandaat Mensen met lef / Coalition of willing
Beleidsdoelstellingen		

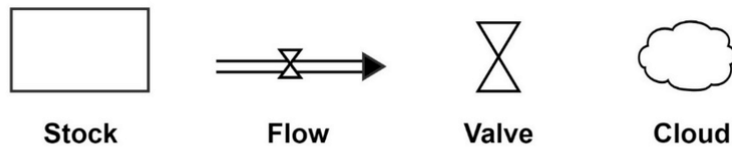
Denken in voorraden die veranderen

- Voorraden grond die in de loop van de tijd vervuilen
- Voorraad 'zuivere' grond verandert in 'gemengde' grond
- Voorraad vrij beschikbare grond wordt voor een aantal jaren 'opgesloten' in een toepassing

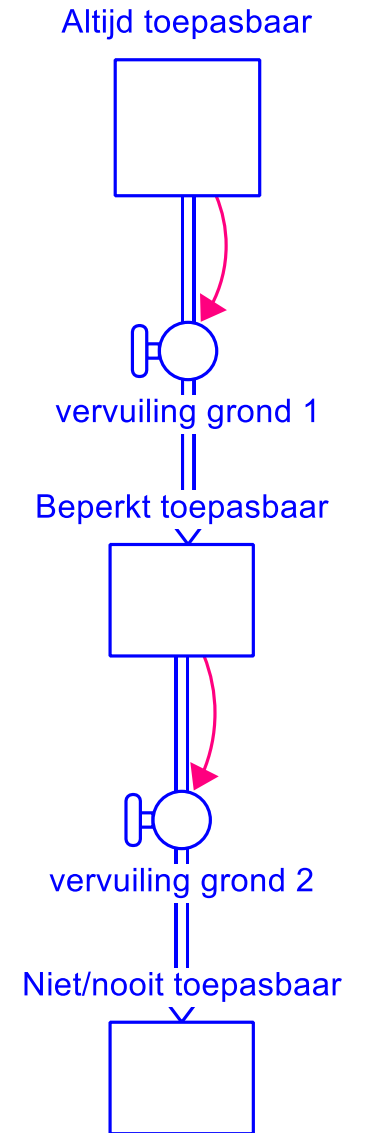
Oftewel, voorraden zijn in een bepaalde toestand maar die toestand verandert in de tijd.

Systeendenken (stock flow diagram)

(a) Component of stock and flow diagram

(b) stock and flow diagram

Waarde (in ontwikkeling)

- Functioneel: de bijdrage aan de functie op bestemming
- Ecologisch/biologisch: de bijdrage aan bodemdiensten
- Circulair/hergebruik: de waarde van de optie om grond in de toekomst her te gebruiken (voorraad)

- Tegen bepaalde (maatschappelijke) kosten
  - Financieel
  - Emissies
  - ...

- Over de levenscyclus

Opbouw model

Het Grondstromenmodel kent een aantal modules.

Kern vormt de module 'Fysieke Grondstromen'. Hierin is de keten van grondstromen gemodelleerd. Daarbinnen staat het grondverzet binnen bouwprojecten centraal, zowel het afgraven als het aanbrengen van grond. De aangebrachte grond kan afkomstig zijn van andere bouwactiviteiten of vanuit winningslokaties.

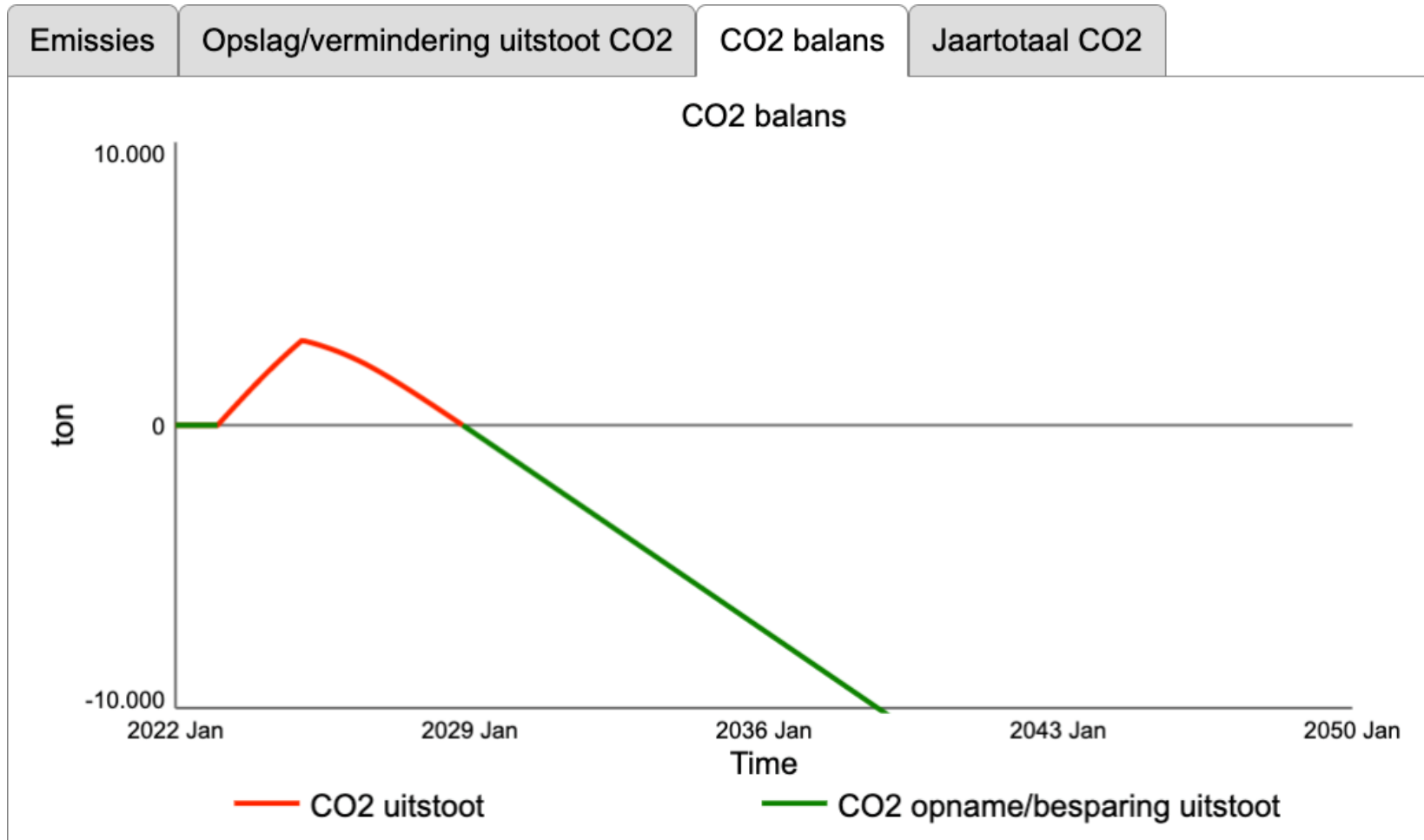
De (keuze van) activiteiten in de keten (de flows) zijn bepalend voor de doelvariabelen in de module 'Doelen en waarden'.

Een aantal hefbomen zijn bepalend voor de keuzes die in de keten gemaakt worden. Deze hefbomen worden in beweging gezet door maatregelen.

CO2 Balans

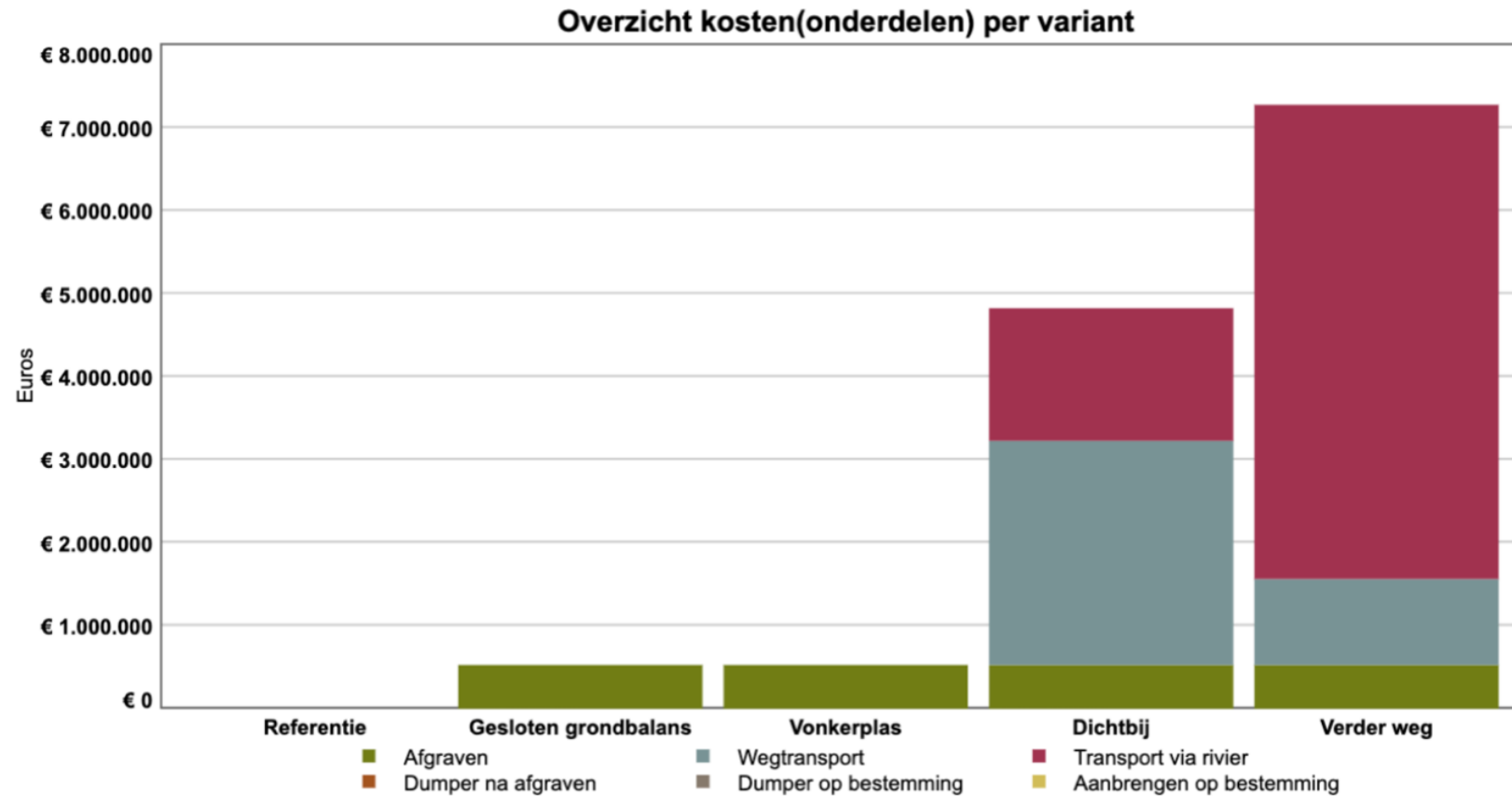

Circulaire waarde

In UWDH casus op basis van beargumenteerde expert judgement. Redeneerlijnen zijn input voor modelontwikkeling, zodat in volgende versies circulaire waarde onderdeel uitmaakt van het model.

Grondsoort	Bestemming	Waarde
Klei E1	Dijkversterking Tiel – Waardenburg	4,0
Klei E1	Veenweide Woerden	4,3
Klei E1	Zandgrond De Peel	3,3
Klei E1	Zandgrond Achterhoek	3,3
Klei E1	Bomenteelt Opheusden	2,9
Klei E1	Stabiele bodemligging Waal	1,7
Klei E1	Zandsuppletie Bovenrijn	1,7

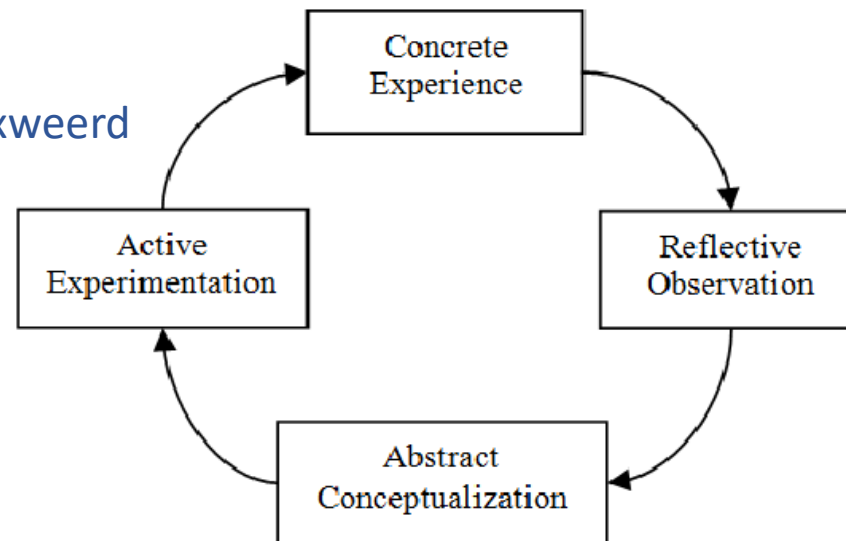
Kosten

Grondstromenmodel

Doorontwikkeling

UWDH
Kloosters
Buggenum / Bauxweerd

Leerruimte
Reviews
Begeleidingsgroep

Versies Grondstromenmodel